46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 985 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 3 ՀՈԿՏ. 1324 23 ՊԱՀԼԱՎ 1322 — 20 ԼԵԼՈՒԼ 1928

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Gérant Rue de la S-Porte
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՍԻՐ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՅՐՈՒ ԿՈՒԴԷՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
88, Գալաթիայի Հասարակ. 38)

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՏԵՐԻՔ ԱԶԳԱՅԻՆՈՅՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يوق رسمى غزتهسى
صاحب امتيازى : ارمياس فره
٣٨ نومرو استانبول باب عالى : سلطان اوتاغى

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարին Վեցամսեայ
Գրաստ համար 80 գր. 50 գր.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱՁՆԵՐ
Մէկ տեղատիպ համար, տողը 5 գրուշ։
Մեծ տեղատիպերի համար գանձուածքը համաձայն պայմանների։

10 ՓԱՐԱ — ԳԱՅԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Տղայոց գործնական կրթութիւն մը տալով հանդերձ, անոնց առողջութիւնն ալ անվթար պահելու՝ խնդիրը խորհրդակցութեան նիւթ դարձած է երկար ժամանակէ ի վեր։ Տղաքներեն շատեր դպրոցներու մէջ կը սովրին այնպիսի ուսումներ որոնց երբեմ պէտք չեն ունենար գործնական կեանքի մէջ, եւ շատ անգամ այնքան կը չարչարուին անպէտ եւ պայմանադրական դասերով որ իրենց փափուկ առողջութիւնը վրայ կուտան։ Գրականական նոր մտքեր, այս չարիքին դարման տանելու նպատակաւ, անանուն ընկերութիւն մը կազմած եւ մեծ դրամագլուխով հիմնած են նոր դպրոցներ, բոլորովին տարբեր մեր մինչեւ յարդ գիտցածներէն։ Ներկայ յօդուածը, որ նուիրուած է նոր դպրոցներու, պէտք է ուշի ուշով կարդան ո՛չ միայն առողջական գործով պարապողները, այլ մանաւանդ անոնք որոնք փոքրիկ զաւակներ ունին եւ կը հետաքրքրուին անոնց ուսումնական եւ առողջական վիճակով։

ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄ՝ ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Նախակրթութիւնը, պաշտօն ունի կազմելու ընկերութեան այն ընտիր մասը որուն պիտի յանձնուին երկրի մը իմացական, գրական ու գեղարուեստական ազդեցութեան պահպանումն և անոր մտաւորական, ճարտարական ու առեւտրական զօրութեան բարգաւաճումը։ Բայց ինչպէս հաստատելու է այս ըստ երեւոյթին հակասական երկու տրամադրութիւնները։ — Ահա այս միակ հարցումին մէջ կը կայանայ երկրորդական ուսումնական խնդրին լուծումը, որուն կ'աշխատին Թաուլ Ֆարարի, Ժիլ Լը-մէդր, Պոնվալօ, Լաւիս, Տէմօլէն, Հանօտօ, ամենքն ալ համալսարանական կամ համալսարանի բարեկամներ։ Ասոնք մտադրած են բովանդակ կրթութիւնը բարեփոխել, արդի ընկերութեան պահանջումներուն համաձայն և իր երեք տարբեր երեւոյթներուն տակ, — իմացականութեան կրթութիւն, կամքի կրթութիւն և մարմնոյ կրթութիւն։ Եթէ համալսարանը կը նպատէ իմացականութիւնները կազմելու, իր ուսուցումը, կ'ըսեն, ըստ բաւականին գործնական նկարագիր մը չունի։ Դալով գիտական ու բարոյական մշակումին, Համալսարանը, նոյն իսկ իր կազմակերպութիւնով, անկարող է տալու զայն և երկար ատեն անկարող պիտի լլլայ։ Իր հաստատութիւնները, որոնք ընդհանրապէս քաղաքներու մէջ կը գտնուին, կատարել չեն տար այն բացօթեայ մարզանքները որոնք անհրաժեշտ են մարմնին զարգացմանը համար։ Իր կարգապահական դրութիւնը չի համապատասխաններ ժամանակին և միջավայրին պահանջներուն և անհնար է այն բարոյական կորովին հետ որ մարդուն յաջողութիւնը պիտի պատրաստէ կեանքի պայքարներուն մէջ։

Ասոր համար է որ մասնաւոր անհատներ, համալսարանական ամէնէն յարգելի ներկայացուցիչներու հաւանութեամբ և նոյն իսկ քաջալերանքով, հիմնեցին խաչալ դպրոցը, «մեծ քաղաքներէ հեռու, գիւղին մէջ, գեղատեսիլ վայր մը, առուակի մը մօտ, կանաչազարդ բլուրներու և լայն հորիզոններու մէջտեղ», — այն դպրոցը։ «որուն զանազան շէնքերը, հոս հոն ցիրուցան, քմայքոտ ու նկարչական անկարգութիւնով մը կը խմբուին գլխաւոր շէնքին շուրջը»։ Օրինակը Անգլիայէն կուգայ, բայց ֆրանսական բարքերուն յարմարցուած է։ Անգլիոյ դպրոցական մեթոդը շատ քննադատուած է նոյն իսկ Անգլիացիներէն։ Եթէ գանգատ կը յայտնուի որ Ֆրանսայի կրթական դրութիւնը բարոյական և գիտական կազմութիւնը կը զոհէ իմացականութեան զարգացումին, ասոր ճիշտ հակառակ գանգատը կ'ուղղուի անգլիական դպրոցներուն։

Կրթութեան երեք մասերուն միջև հաւասարակշռութիւն հաստատելու համար է որ բացուած են ահա նոր դպրոցները։ Գիտնենք թէ այս դպրոցներն ի՛նչ ընդհանուր բարեփոխում կը բերեն ուսուցման գործին և բարոյական ու գիտական կրթութեան, և ի՛նչ մասնաւոր հանգամանքով կը զանազանուին միւսներէն։ Իմացականութեան կազմութիւնը չէ միայն կրթութեան նպատակը։ Պէտք է կազմել նաեւ նկարագիրը։ Սրդ, այս կէտին վրայ, համալսարանները պէտք եղած վստահութիւնը չեն ներշնչեր, կ'ըսեն նոր դպրոցներու հիմնադիրները։ Անոնց կարգապահական դրութիւնը կը հիմնուի յարատեւ հսկողութեան վրայ և անհայտ է ձեռներէցութեան ոգիին հետ զոր կը պահանջէ կեանքի պայքարին խստութիւնը։ Անչուշտ քոլէճներու համանման կեանքը օգտակար է, վասն զի տղան, իր ընկերներուն հետ շփման մէջ ըլլալով, յարգանքի և ուղղամտութեան գաղափարները ու կանոնի, աշխատութեան սովորութիւնը կ'ստանայ։ Բայց բազմաթիւ բրօֆէսէօրներ ունենալով համալսարանը ընդհանուր ուղղութիւն մը միայն կրնայ տալ։ Այս ամբողջական ուղղութեան վրայ պէտք է աւելցնել անհատական ուղղութիւն մը։ Այս պայմանով է միայն որ կրթութեան նպատակը պիտի իրագործուի։

Նոր դպրոցներու հաստատութեամբ, ուզած կը բաժնուին քանի մը տուներ։ մէջ որոնց իւրաքանչիւրը ամբողջութիւն մը կը կազմէ ուսուցչի մը անօրէնութեան տակ, և այդ ուսուցչին կ'աշակցի իր կինը, նիւթական խնամքներու համար։ Դպրոցին ընդհանուր կանոնը որոշուած ըլլալով, իւրաքանչիւր ուսուցիչ և ուսուցչուհի իրենց վստահուած տղաքը կը վարեն իրենց պատշաճ դատած եղանակով։ Ուսուցիչը կը հսկէ աշխատութեան վրայ և կը ջանայ տղոց միտքը վարել, և անոնց հոգիին թափանցել։

Իսկ կիները հոգ կը տանի անոնց առողջութեան և իր ներկայութեամբն իսկ կրթիչ ազդեցութիւն մը ի գործ կը դնէ։ Միշտ իրարու հետ յարաբերութեան մէջ ըլլալով, ուսուցիչ և աշակերտ կը սովրին զիրար ճանչնալ և տղան անձնապէս պիրուած և հսկողութեան տակ դրուած կը զգայ ինքզինք, բոլորովին անձնատուր կ'ըլլայ, և ուրշի դիւրին կը դառնայ տղել իւրաքանչիւր նկարագրի վրայ առանց անոնց անձնականութիւնը ոտնատակ տալու։ Ուսուցչին ազդեցութիւնը իր աշակերտներուն վրայ՝ առիթ կ'ունենայ նաեւ ի գործ դրուելու բարոյական խստակցութեան մը մէջ։ Տղան գաղափար կ'ունենայ դպրոցականի և մարդու իր պարտականութիւններուն վրայ, և իր նորածին կամքը տակաւ կը զօրանայ։ Իւրաքանչիւր ուսուցչի նկարագիրը կրնայ մասնաւոր երեւոյթի մը տալ իր տան, և տարակոյս չկայ որ անձնական արժանապատուութիւնը կրնայ մեծապէս նպաստել այս շահեկան այլազանութեան։ Վերջապէս կրօնքի ուսուցումն ալ իր բաժինը պիտի բերէ բարոյական կրթութեան գործին։ Բայց այս ուղղութիւնը, թէ՛ ընդհանուր և թէ մասնաւոր միանգամայն, չի բաւեր որ դպրոցականը գործունէութեան և պատասխանատուութեան վարժութիւն ստանայ։ Նոր դպրոցը կատարեալ վստահութիւն ունի իր աշակերտաց վրայ։ Տղան գիտէ թէ ի՛նչ է դպրոցին կանոնը, զոր կը գործադրէ կամովին։ Ըսել չէ թէ տղան ինքնիրեն կը ձգուի։ Ուսուցիչը տղոց կ'այցելէ իրենց աշխատութեան միջոցին, կ'առաջնորդէ զանոնք և խորհուրդ կուտայ անոնց, բայց չի հսկեր անոնց վրայ, դէթ տեսականապէս։ Հսկողի այս դերը յանձնուած է ընկերոջ մը։ Որովհետեւ տղան ենթակայ է սխալելու, իրեն խորհրդական կը տրուի աւելի տարիքոտ և աւելի լուրջ ընկեր մը որ պատասխանատու է ո՛չ թէ աշխատութեան համար, — որովհետեւ այս կէտին մէջ ամէն ոք ինք պատասխանատու է —, այլ ընդհանուր կարգապահութեան համար։ Ուսուցիչն ամէն վայրկեան յարաբերութեան մէջ ըլլալով, տղուն յատկութիւններն ու թերութիւնները չուսուցանել կը գիտնայ։ Տղան իր ուսուցչին խորհուրդները կ'ընդունի ինչպէս պիտի ընդունէր իր ընտանիքին մէջ։ Առարկայ է իր բնութեան պատշաճեցուցուած ուղղութեան մը, որ միեւնոյն ատեն ձեռներեցութիւն մը կը թողու իրեն, առանց այն անմիջական ու տեւական հսկողութեան որ կը նուազեցնէ և յաճախ նոյն իսկ կը ջնջէ անոր պատասխանատուութիւնը։ Ահաւասիկ այս միջոցները կը գործածեն նոր դպրոցները, տակաւ կազմելու համար տղան դպրոցին մէջ։

Դալով մարմնոյն կրթութեան, այս դպրոցներուն առաջին ակզբունքն է գիւղի կեանքը վայելել տալ։ Այս դպրոցները հաստատուած են քաղաքներու մէջ և խաղար չէնքեր չեն, այլ քանի մը տուներ, իրարմէ ըստ բաւականին հեռու, կուսակում չըլլալու համար։ Դպրոցին մէջ՝ առատ ջուր, բաղնիք են։ Մէկ խօսքով՝ արդի առողջապահական ամէն պայմանները յարգուած։ Օրական 8 ժամ աշխատութիւն, 10 ժամ քուն, 6 ժամ ազատ։ Մարմնամարզ՝ պարտադրիչ։ Ուսուցիչք իրենց աշակերտներուն հետ միասին կը խաղան, ջանալով անոնց ուսանդը չափաւորել և արկածներու տեղի չտալ։ Մարզանքներուն կը յաջորդէ երկարատեւ դադար մը, որու միջոցին տղաքը դաշտ լոգանք մը կ'ընեն և առաւօրէն կը ֆաչեն։ Խաղերէն զատ, տղաքը պարտաւոր են նաեւ ձեռական աշխատութիւններով պարապիլ, ինչպէս ատաղձագործութիւն, դարբնութիւն, պարտիզպանութիւն եւն., վարպետներու հսկողութեան տակ, որոնք իրենց աշակերտները կ'առաջնորդեն, և ի հարկին կ'օգնեն անոնց, բայց միշտ անոնց կը թողուն նախաձեռնութիւնը։ Տղան այսպէս կը վարժեցնէ իր մասները, կեանքի ամենօրեայ պէտքերը հոգալու համար։ Վերջապէս, եղանակին համաձայն, ուրիշ զանազան մարզանքներ, պարտներ եւն., միշտ ուսուցչին ընկերակցութեամբ։ Մեկ բան մը արգիլուած է, — պարապ կենալ։ Իւրաքանչիւր ընտանիքի սեղանկութիւն կը տրուի իր զաւակին առողջական վիճակին վրայ, եռամսեայ սեղանագրերով, որոնց մէջ կը նշանակուին տղուն ծանրութիւնը, կուրծքին վիճակը եւն.։

Ահաւասիկ, համառօտ կերպով, այն ընդհանուր սկզբունքներն որով կը վարին նոր դպրոցները։ Այս կրթութիւնն այսօր կը տրուի հինգ դպրոցներու մէջ, որոնցմէ իբր օրինակ առնենք Ռոշի դպրոցը։

Այս դպրոցը կը պատկանի անանուն ընկերութեան մը, որուն վարչական խորհուրդին նախագահն է և միանգամայն դպրոցին տնտեսական Մ. Տէմոլէն։ Դպրոցը կառուցած է Նորմանդիոյ մօտ, բաց դաշտի մէջ, 50 հեկտար տարածութեամբ գեղեցիկ մը վրայ, ծովէն 170 մէտր բարձր օդասուն սարահարթի մը կեդրոնը։ Մարգագետիններու, մշակուած հողերու և ծառաստան վայրերու մէջ է որ կը բարձրանան դպրոցը կազմող զանազան շէնքերը, — իրարմէ բաւական հեռու տուներ, ամենքն ալ տարբեր երեւոյթով, միմիանց մօտութեամբ։ Տղաքը բաժնուած են վեց տուններու մէջ։ Կեդրոնը կայ շէնք մը, որ ընդհանրական սրահ մը ունի։ Այս սրահը կը ծառայէ թէ՛ իր եկեղեցի և թէ իր թատրոն։ Նստարանները շարժուն են և կրնան թէ՛ խորանին և թէ թատրոնին կողմը դառնալ։ Նուագահանդէս, հրապարակախօսութիւն կամ թատրական ներկայացում եղած ատեն, իրարմէ որոշմամբ կը գոցուի պահ մը վարանէր անոր հետ ամբանանալու, միմիայն հոգարարակաց բարբառանքն վախնալով, հետեւաբար երբ Իզմիրի մէջ վրայ ձգուց ըլլալու անհեղութիւնը կար, բնականաբար ամուսնի մը ընկերակցութեամբ Ամէլին Իզմիր վերադարձելը ամէնէն խելացութիւնը պիտի ըլլար և Հրաչեայեն յարմար ամուսին մը կարելի չէր տեղեալ նոյն պահուն, օրշալի ալ հարուստ ու գեղանի ըլլար աղջիկը։

Բոլա խօսակցելով Հրաչեայի հետ, քննութեան բովէ մը կ'անցնէր զայն ու այս մտածումներէն առգորուած՝ ապագայ փեսացուի աչքով կը նայէր երիտասարդին։

Պարգեւեան Հրաչեան վար դրաւ և երեքը մէկմանց ճաշեցին գրասենեակին մէջ։ Ամէլիի հայրը առիթ ունենալու համար երիտասարդը աւելի մօտէն ուսումնասիրելու, արտօնութիւն խնդրեց հասնուէն չուկային մէջ պտոյտ մը կատարելու համար, եւ դը խնդրեց նաեւ Հրաչեայէ որ իրեն ընկերակցի, եթէ կը փափագի։

Երիտասարդը այս պատուաբեր առաջարկը կրկնել չուզեաւ Բոլայի որուն ներկայութիւնը, վերջապէս ընտանեկան յարկէն փախած աղջիկ մը էր Ամէլի, որ քիչ մը բան ուժած պէտք էր ըլլալ իր անունէն ու վարկէն։ Բոլորովին առաջնակարգ Իզմիրցի մը գուցէ պահ մը վարանէր անոր հետ ամուսնանալու, միմիայն հոգարարակաց բարբառանքն վախնալով, հետեւաբար երբ Իզմիրի մէջ վրայ ձգուց ըլլալու անհեղութիւնը կար, բնականաբար ամուսնի մը ընկերակցութեամբ Ամէլին Իզմիր վերադարձելը ամէնէն խելացութիւնը պիտի ըլլար և Հրաչեայեն յարմար ամուսին մը կարելի չէր տեղեալ նոյն պահուն, օրշալի ալ հարուստ ու գեղանի ըլլար աղջիկը։

Բոլա խօսակցելով Հրաչեայի հետ, քննութեան բովէ մը կ'անցնէր զայն ու այս մտածումներէն առգորուած՝ ապագայ փեսացուի աչքով կը նայէր երիտասարդին։

Պարգեւեան Հրաչեան վար դրաւ և երեքը մէկմանց ճաշեցին գրասենեակին մէջ։ Ամէլիի հայրը առիթ ունենալու համար երիտասարդը աւելի մօտէն ուսումնասիրելու, արտօնութիւն խնդրեց հասնուէն չուկային մէջ պտոյտ մը կատարելու համար, եւ դը խնդրեց նաեւ Հրաչեայէ որ իրեն ընկերակցի, եթէ կը փափագի։

Երիտասարդը այս պատուաբեր առաջարկը կրկնել չուզեաւ Բոլայի որուն

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՓ

ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒՆ ՅՈՒՑԱԿԸ

Ուսումնական Խորհրդոյ կցուած լրագրաց մէջ հրատարակուած շրջանաւարտներու ցուցակը շատերուն հետաքրքրութիւնը շարժած էր, գիտնալու համար թէ ի՛նչ կարգով այդ անունները դասաւորուած էին։

Պարզ տեղեկութիւնը կը ցուցնէ թէ այդ տեսակ ցանկ մը երկու եղանակաւ միայն կրնար պատրաստուիլ. այն է առաջնութեան կարգաւ կամ այբուբենական կարգաւ։ Այս մասին զուտ հետաքրքրասիրութենէ մղուելով, տեղեկացայ բան իսկ աղբիւրէն թէ այդ ցանկը շինուած էր ո՛չ մէկ և ո՛չ միւս եղանակաւ, այլ միայն ըստ բառերի, դիպուածական կարգաւ, ինչ որ մեծ անպատեհութիւն մը կը ներկայացնէր, քանի որ զէթ այդ մասին ոչ է բացատրութիւն մը տրուած չէր տեղեկագրին մէջ։ Արդ, այդ կերպով շատ աշակերտներ որոնք իրենց վարժապետաց առաջին ըլլալ կը թուէին, իրօք միւսակ կամ թերեւս տարբերէն իսկ գտնուած են, և փոխադարձաբար։

Այս մասին օրինակ մը միայն տալ կը բաւէ։ Դասը-Դիզի Սրամեան վարժարանի շրջանաւարտներէն Զարեհ Յակոբեան որ յիշեալ ցանկին մէջ 7րդ նշանակուած էր, 134/1 թիւ չհասած է ընդհանուր քննութեանց մէջ, այսինքն կարծեմ բոլոր 135 յաջողած շրջանաւարտներուն եթէ ոչ առաջինը, գոնէ առաջիններէն մին է, մանաւանդ իրմէ ետքն է որ կու գան նուազ նիշով բայց յաջողացող երեւցած աշակերտներ։

Այս միակ օրինակը բաւ է ցոյց տալու թէ Ուսումնական Խորհրդոյ արթնամիտ քարտուղարին կողմէ յանձն առնուած փոքրիկ աշխատութիւն մը պիտի բաւէր առաջքն առնելու կարգ մը անտարկի անպատեհութեան և յուսախաբութեանց բազմաթիւ ընտանեաց մէջ, որք տեղեակ չէին անշուշտ սոյն ցանկին այդ անպատեհ դրութեամբ պատրաստուելուն, և դիւրութիւն ալ չունէին բուն աղբիւրին դիմելով ստոյգ տեղեկութիւն առնելու։

ԴԻՏՈՂ. ՄԸ

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ՊԻԼՊԻՖԷԱՆ (Զօրս լու).— Մանզումէի վեցամսեայ բաժանորդութեան փոխարժէքը 60 գր. է, զոր կրնաք ղրկել մեզ Օսմ. մէջ. սաբօսդով։

ԳԵՂԱՄ ԷՖ. Տ. ԵԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ (Վառնա).— Թերթերուն առաքումը ձեր ուզած եղանակով պիտի ըլլայ այսուհետեւ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ

Պ. Բոլա աղջկանը վստահութիւնը գրաւելէ ու իր անկեղծութեանը զայն համոզելէ ետք, կը փափաքէր ինքնութիւնն ու արժէքը հանկնալ այն երիտասարդին, որուն համար էլէնի գրած էր թէ բախտախնդիր մըն է որ սիրը գրաւած է Ամէլիի։ Աղջկանը դատողութեան վրայ վստահութիւն ունէր, անոր մինչեւ հիմա հետեւած ուղղութեան մէջ ո՛ և է քննադատելի կէտ չէր նշմարեր, հետեւաբար եթէ աղջիկը ճշմարտապէս սիրա տուած ըլլար երիտասարդին, ինքնպատակ չունէր ո՛ և է դիտողութիւն ընելու և անոնց ամուսնանալուն հակառակելու։ Եւ սակայն մեծահարուստ Իզմիրցին չէր կրնար աղջկանը խօսք բանալ այս առթիւ ու կ'ապաւէր որ առիթը ինքնին ներկայանար։

Հետեւեալ առտուն Պարգեւեանի հետ շուկայ ելան և Մեծ Նոր Խանի գրասենեակը գացին երկուքը մէկէն։

Հրաչեայ՝ Բոլի միջադէպէն ի վեր շատ անհանդարտ կացութեան մէջ էր, չէ՛ր գիտեր որ երիտասարդ ապահովագրողին Պ. Սաղաթիէլի ուղղած նամակը ի՛նչ հետեւանք պիտի ունենար, և ամէն անորոշ խնդիր մտատանջութիւն կը պատճառէր իրեն, քանի որ կրնար անհաճոյ անակնկալներու դուռ բանալ։ Այս պատճառով սիրաը կտրած էր Հրաչեայի և մէկ քանի օրէ ի վեր սենեակէն դուրս չէր ելլեր, ոչ իսկ Պարգեւեանի կ'այցելէր։

Հասառուին վերաբերեալ խնդիրներ մեծ հետաքրքրութիւն կ'ազդէին իրեն. այս կէտը կռահած էր վաճառականն ծառան, որ երիտասարդ տիրոջը հանելի երեւնալու համար ամէն մանրամասնութիւն կը հաղորդէր անոր երբ տրտակարգ բան մը լսէր Պարգեւեաններու նկատմամբ. ուստի հասառուին անծանօթ հիւրի մը ընկերակցութեամբ գրասենեակ գալն ու անոր արտակարգ պատիւներ ընծայելը տեսնելով անմիջապէս Պարգեւեանի ծառաներուն դիմեց և անոնցմէ ալ գոհացուցիչ պատասխան չկրնալով ստանալ եկաւ Հրաչեայի հաղորդեց իրողութիւնը։

Երիտասարդը ծառային այս յայտնութենէն հետաքրքրուած, հիւրին ինքնութիւնը հասկնալու դիտումով այցելեց հասառուին, որ Պ. Բոլան ներկայացուց իբրև Իզմիրի պատուաւոր վաճառականներէն մին՝ և Օր. Ամէլիի հայրը։ Այս վերջին պարագան սարսուռ ազդեց Հրաչեայի։ Ամէլիի հօր գալուստը անպատճառ աղջիկը Իզմիր տանելու համար պէտք էր ըլլար և թէև ինք մտքովը Օր. Պարգեւեանի թեկնածու էր, սակայն անոր կողմէ մերժումի մը հանդիպելու պարագային՝ Ամէլի նախանձելի բախտ մըն էր օրուն մայրաքաղաքէն հեռացումը պարզապէս ձախողուած մը պիտի ըլլար իրեն այնչափ նրբամտութեամբ գծած ծրագիրներուն համար։ Այս մտատանջութիւնը վայրկենաբար պատեց երիտասարդը որ անտարբերութիւն կեղծելով սկսաւ տեսակցիլ Պ. Բոլայի հետ, ընտանեկան հարցեր չշոշափելով բնաւ ու Իզմիրի առեւտրական կեանքին վրայ հարցումներ ուղղելով։ Խօսակցութեան ընթացքին մէջ նիւ Եորքի վրայ ակնարկութիւն ըրաւ Հրաչեայ և Իզմիրցին որ կը կասկածէր թէ էլէնի ակնարկած երիտասարդը խօսակիցը ըլլալու է, սկսաւ ինքն ալ զգուշաւոր ակնարկներ ընել։ Ամէլի, որ ամենայն ուշադրութեամբ կը հետեւէր զրոյցին, ամենայն զգուշութեամբ մը ուզեց գիտնալ թէ Հրաչեայ ինչպէս ընդունեցաւ իր ենթադրութեան ճշմարտութեան։

Եթէ իրօք այս երիտասարդին սիրտ տուած էր Ամէլի, ինք ալ իբրեւ անոր հայրը՝ բնաւ անտեղութիւն չէր նշմարեր աղջկանը այս սիրոյն մէջ, զոր արդիւնաւորել ջանալ մտադրեց, վայրկենաբար աղդուելով երիտասարդին արտաքին ձեւերէն ու կատարելութիւններէն։ Արդէն պաշտաճութիւնն ալ կը պահանջէր որ Ամէլի ամուսնացած վիճակին մէջ վերադառնար Իզմիր, ուր չարամիտ նախանձառները նուազ առիթ պիտի ունենային զիրենք բամբասելու և իրենց նկատմամբ չարամիտ չաղակրատութիւններ յերիրելու։ Հրաչեայ ամէն կատարելութիւն կը մարմնացնէր իր վրայ և քանի որ Պարգեւեանի պէս պատուաւոր անձնաւորութիւն մը յարգանք կ'ընծայէր անոր ու իր մտերմութեամբ ու բարեկամութեամբ կը պատուէր զայն և մանաւանդ քանի որ Ամէլի ալ սիրա տուած էր երիտասարդին, ինչո՞ւ փախցնէր ասանկ առիթ մը որ պարզապէս բախտաւորութիւն պիտի ըլլար ընտանիքին համար և աղջկան անունն ալ անաղարտ պիտի մնար հանրութեան բերանը։

Ո՛րչափ ալ մաքուր բարոյական ունենար, ո՛րչափ ալ անմեղութիւնը հանդիսանար ըլլար, վերջապէս ընտանեկան յարկէն փախած աղջիկ մըն էր Ամէլի, որ քիչ մը բան ուժած պէտք էր ըլլալ իր անունէն ու վարկէն։ Բոլորովին առաջնակարգ Իզմիրցի մը գուցէ պահ մը վարանէր անոր հետ ամուսնանալու, միմիայն հոգարարակաց բարբառանքն վախնալով, հետեւաբար երբ Իզմիրի մէջ վրայ ձգուց ըլլալու անհեղութիւնը կար, բնականաբար ամուսնի մը ընկերակցութեամբ Ամէլին Իզմիր վերադարձելը ամէնէն խելացութիւնը պիտի ըլլար և Հրաչեայեն յարմար ամուսին մը կարելի չէր տեղեալ նոյն պահուն, օրշալի ալ հարուստ ու գեղանի ըլլար աղջիկը։

Բոլա խօսակցելով Հրաչեայի հետ, քննութեան բովէ մը կ'անցնէր զայն ու այս մտածումներէն առգորուած՝ ապագայ փեսացուի աչքով կը նայէր երիտասարդին։

Պարգեւեան Հրաչեան վար դրաւ և երեքը մէկմանց ճաշեցին գրասենեակին մէջ։ Ամէլիի հայրը առիթ ունենալու համար երիտասարդը աւելի մօտէն ուսումնասիրելու, արտօնութիւն խնդրեց հասառուէն չուկային մէջ պտոյտ մը կատարելու համար, եւ դը խնդրեց նաեւ Հրաչեայէ որ իրեն ընկերակցի, եթէ կը փափագի։

Երիտասարդը այս պատուաբեր առաջարկը կրկնել չուզեաւ Բոլայի որուն

ընկերակցութեամբ չուկայ իջաւ ու սկսան պտտիլ մայրաքաղաքին ուշադրութեան արժանի վայրերը։ Հրաչեայ թէեւ չէր կրցած կռահել Ամէլիի հոր բուն նպատակը, սակայն ամէն պարագայի մէջ անոր իրեն ընծայած կարեւորութենէն ու մտերմութենէն խիստ գոհ՝ կը կարծէր որ աղջիկը թելադրած է հօրը այն ամէնը և Պ. Բոլա նախապէս աղջիկէն հասկցած էր իր կենսագրութիւնը ու ամէն անցեալը և հիմա գիտակցութեամբ էր որ կը մտերմանար հեռ։

Իզմիրցին պահ մը ա՛լ աւելի առաջ տանելով մտերմութիւնը,

— Աղջիկս շատ գոհ մնացած է Պ[illegible]ոյ կեանքէն, բաւ, մանաւանդ Պարգեւեաններու հիւրասիրութենէն որ անգնահատելի է չիտակը և ամօթապարտ եմ այս տարիքն յարգանք ու երախտիք տեսնելով անոնցմէ։

— Ճշմարտապէս ազնուական ընտանիք են Պարգեւեանները, յարեց Հրաչեայ կամաց կամաց առաջ մղել ուզելով նպատակը, ես ալ երախտապարտ եմ իրենց, անփոխարինելի բարիքներ տեսած եմ այս ընտանիքէն, որ առաքինութեան ու պատուաւորութեան բոյնն է։ Ես ալ Պօլիս հաստատուած պահուս առաջին անգամ Պարգեւեանները գտայ բարեկամ ու ձեռնտու։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի Սեպտ. 29ի խմբագրականին

Թայցէ գետին հարաւային կողմը, Լիսաբանի առջեւ, ճարոնական յարձակումին սկզբնաւորութենէն ի վեր ամիս մը անցաւ, և հակառակ այն ահրիմնաուչտ կռիւին, զոր Մեծ ճակատամարտ անուանեցինք, ամբողջ զինուորական կացութիւնը սա՛չափ միայն փոխուած է որ ճարոնական բանակին կեդրոնը, կամ, աւելի, պատերազմական տեսարանը վաթսուն քիլոմէթը միայն դէպ ի հիւսիս տեղափոխուած է։ Մէկ ամիս առաջ Ռուսական Բանակը ընդարձակ գծի մը վրայ իր յառաջապահները չարած էր Թայցէ գետին վրայ, այսօր նոյնօրինակ համախմբութեամբ չարած է Հունհո կամ Հուն գետին վրայ, և իրեն դէմ ալ ճիշդ նո՛յն կերպով կը պարզուի ճարոնական ճակատը, այնպէս որ երկու կողմի յառաջապահները գրեթէ իրարու ոտքի վրայ կը կոխեն։ Այս համառօտ պատկերը բացորոշապէս կը պարզէ Թայցէի կռիւին ա՛նքան առաւելի կորուստներուն արդիւնքը։ Ճարոնցիք իրենց վատնած քիչ մը տեղը աչքի առջեւ բերելով կրնան իրենք իրենց հարցնել թէ «չահեցա՞նք թէ կորսնցուցինք»։ Լիաօճանկի առջեւ չիրագործուեցաւ վճռական հարուածը և ասոր հետեւանքով ռուսական բանակին փճացումը, որուն համար սակայն մըղուեցաւ արիւնռուչտ կռիւը, և բոլոր զոհողութիւնները ի դերեւ ելան։ Արդի զինուորական կացութիւնը հիմա Ռուսերուն համար կերպով մը աւելի նպաստաւոր է, քան նոյն է, ինչպէս էր Թայցէի վրայ։ Կորուստները երկուստեք դարմանուեցան, երկու բանակներն ալ հաւանականաբար օգնական նոր գունդեր ստացան. ա՛նպէս որ երկու զօրութիւնները ո և է փոփոխութիւն չունին, միայն թէ Ճարոնցիք վաթսուն քիլոմէթը տեղ շահած են, և ինչ կորուստներով։

Եթէ մարդ այս պատերազմին մէջ ուրիշ շատ մը դասերու քով համեմատութեամբ սպասելու դասն ալ սորված է, սակայն դարձեալ կը պարտաւորի հարցնել ինքն իրեն, ո՞ և է նոր գործողութիւնէ մը առաջ.—«Ճարոնցիներուն ուղածը ինչ է ստուգիւ։ Հուն գետին դէմ յարձակիլ կ'ուզեն թէ իրենց վատնած տեղին մէջ մնալ կ'ուզեն, ռուսական յարձակումին դիմադրելու համար։» Թէ՛ մեր մարտի և թէ ընդհանուր կռիւներու մէջ երբ հակառակորդ մը դուրս հանուի, ետ մղուի իր բռնած տեղէն, պէտք է անմիջապէս հետամուտ ըլլալ անոր, եռեւէն վազել, որպէս զի ժամանակ չունենայ նորէն ուժեր ժողվելու և նոր դիրք բռնելու։ Եթէ անմիջական հալածանքին պատեհութիւնը ձեռքէ հանես, թշնամին փիղիքապէս և բարոյապէս ինքզինքը կ'ուղղէ, ո՛րչափ ժամանակ որ թողուս իրեն, մինչեւ որ բոլորովին կազդուրուի, վերահաստատուի, ա՛նպէս որ առաջին հարուածին ազդեցութիւնը բոլորովին անհատ կ'անցնի։ Ճարոնցիք, ինչպէս մինչեւ հիմա, ա՛յս անգամ ալ անտես ըրին պատերազմին այս տարբերակ կանոնը, ա՛նպէս որ հիմա անոնք Մուքտէնի առջեւ պիտի գտնեն իրենց դէմ ռուսական նոր բանակ մը, որ այլ եւս բարոյապէս ընկճուած, կիսովի չափչփուած և ետ մղուած Ռուս բանակը չէ։

Բայց ասով չենք ուզեր դատապարտել ճարոնական հրամատարութիւնը, և կը խոստովանինք թէ գործողութիւն մը վերջնական ետքը նոր գործողութեան սկսելու համար զանազան միջոցներ և կարգադրութիւններ անհրաժեշտ են, և մանաւանդ ա՛յս պատերազմին մէջ, զոր սոսկալի դժուարութիւններու մէջէն վարել հարկ է։ Սակայն կարելի չէ պրծիլ սա՛ ազդեցութենէն թէ իւրաքանչիւր նոր գործողութենէ մը վերջ ճարոնական յառաջխաղացութիւնը կամ համախմբումը խիստ դանդաղ և յայտնի կերպով ձգձգողական հանգամանքով մը կը կատարուի։ Իրաւ է որ ճարոնական բանակը տասնօրեայ կռիւէն վերջ նոր և երկար հանգիստի մը կը կարօտէր, կը պարտաւորուէր ամբողջացնել ուտելիքի և ռազմամթերքի իր պէտքերը, նաեւ նոր խարիսխներու պէտք ունէր իր վերջապահներուն հետ իր հաղորդակցութիւնները պահպանելու, բայց ասոր համար երեք չաբաթ ունէին իրենց տրամադրութեան տակ, և այս չրջանին մէջ ճարոնական բանակին դլխաւոր գունդերը հազիւ Թայցէէն հիւսիս քսան քիլոմէթը առաջ դա՛ին։ Զինուորական գործողութիւններուն դադարը կամ լռութիւնը անհրաժ՛ետ է և անխուսափելի, սակայն և բ լռութեան պատճառները վերնան և յարձակողական գործողութեան մը համար յառաջխաղացումը երբ դարձեալ պարտաւորիչ ըլլայ, մարդ կը սպասէ արդիւնքին, և կ'ուզէ ո և է ձեւով յարձակողականը սկսած տեսնել։ Որովհետեւ պէտք է գիտնալ թէ Պատերազմին մէջ ժամանակը ամենակարեւոր դեր մը կը կատարէ, մանաւանդ յարձակողական գործողութեան մը պարագային։ Հակառամարտի մը ատեն խիստ կարեւորութիւն ունի ո՛չ միայն մէկ օր առաջը և մէկ օր ետքը, այլ նոյն իսկ քանի մը ժամ առաջը և քա՛ի մը ժամ ետքը։ Պաշտպանողականի վրայ գտնուած Բանակը կրնայ աւելի սպասել, մանաւանդ երբ ամէն օր նոր օգնութիւններ կը հասնին իրեն, կամ երբ նոր գունդերու գալստեան կը սպասէ, ինչպէս հիմա Բուրքաթ-քին կը սպասէ Լինէվիչի գալուն։ Այս պարագային պաշտպանողական բանակին հրամատարին գործին կուգայ ճակատամարտէն խուսափիլ։ Ընդհակառակն յարձակողը պարտաւոր է վայրկեան մը իսկ չկորսնցնել յառաջխաղացութեան համար, երբ անգամ մը տեսած է պատրաստութիւնները, որովհետեւ մէն մի կորսուած վայրկեան կրնայ առաւելութիւն մը բերել հակառակորդ կողմին։

Բսինք արդէն թէ զօրավար Լինէվիչ Վլատիվոսթոքէն ճամբայ ելած է Բուրքաթ-քինի օգնութեան գալու Մուքտէնի մօտ։ Բայց պաշտօնապէս բան մը չի գիտցուիր ո՛չ ճամբայ ելած օրուան վրայ, և ոչ ալ ո՛ր կողմէն քալելուն վրայ։ Հետեւաբար լոկ են Թադրութիւններու վրայ կրնանք ըսել թէ ի՛նչ կերպով Լինէվիչ զինուորական գործողութեանց տեսարանին վրայ պիտի հասնի։ Թերեւս երկաթուղիով ուղղակի Խարկով ճամբայ ելաւ, բայց իր բանակին իրեղէնները սիպերիական երկաթուղիով մինչեւ հոն փոխադրելու համար ալ երկար ժամանակի պէտք կայ։ Ուստի աւելի հաւանական կը նկատենք թէ Նիկոլաթ գնաց, և անկէց ուղղակի մինչեւ Մուքտէն հասնելու համար առնուազն մէկ ամիսի պէտք ունի։ Կ'ենթադրենք թէ Նիկոլայէն ճամբայ ելաւ Սեպտ.ի սկիզբը հետեւաբար այս շաբթու, ո՛ւր է ուր չէ. կը հասնի գործողութեանց վայրը — եթէ սակայն իրօք ճամբայ եղած է Վլատիվոսթոքէն։ Լինէվիչ Հուն գետին հովիտէն պիտի յառաջանայ անչուշտ ռուսական բանակին ձախ թեւին հասնելու համար։ Ինչպէս գիտէք, Բուրքի միշտ այդ թեւին դէմ կը գործէ, որովհետեւ եթէ յաջողի կորել անոր ճամբան, ռուս բանակին գործը լմնցած է։ Նենդարելով որ այս պահուս Լինէվիչի բանակը վեց կամ ութը օրուան ճամբայ հեռի է տակաւին Ռուսերուն ձախ թեւէն, Բուրքաթ-քին պիտի ուշադիր անչուշտ կարելի եղածին չափ արդիլել կամ յետաձգել ճարոնական յարձակումը։ Ասոր համար է որ Հուն գետին հարաւային կողմը զօրաւոր և ստուար յառաջապահ գունդեր զետեղած է, որոնց պաշտօնն է դիմադրել ճարոնական բանակին յարձակումին մինչեւ որ յանկարծ Բուրքաթ-քինէն հրաման ստանան նահանջելու գետին հիւսիսային կողմը, և թող տալու որ Բուրքի գետէն վեր ելնէ իրենց ետեւէն, որպէս զի Լինէվիչ ալ Բուրքի եաին անցնի։ Արդարեւ զարմանալի ռազմագիտութիւն մը, եթէ յաջողի, այն ատեն ճարոնական բանակին գործը բուրդ կ'ըլլայ։ Բուրքաթ-քին իրենեւրուն նահանջին հրամանը պիտի տայ երբ Լինէվիչի գունդը երկու օրուան ճամբայ միայն հեռի ըլլայ։ Եթէ սակայն Բուրքի յետամնդէ միշտ իր յառաջխաղացումը, Լինէվիչի հրաման պիտի տուի որ ինքզինքը ալ դանդաղ չարժի, մինչեւ որ ճարոնական պաշարող գունդը Հուն գետին հիւսիսային կողմը անցնի, որպէս զի յետոյ ինքն անոր ալ վրայ իյնայ։ Ուստի կ'երեւի թէ ճշմարիտ ռազմագիտութեան պահանջը ա՛յն էր որ ճարոնցիք ա՛յսքան չսնանային, և Օեամա գործի մղէր իր մարդիկը։

Ներկայ պարագային մէջ Օեամա երկար բարակ չսիրելու չափչփելու պէտք չունի, այլ արագ և յանդուգն գործողութեան մը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԼԱՄՍՏՈՐՖ ԿՈՄՍԻՆ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

(Սեպտ. 29ի Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի վերջին լուրերը։)

Վերջին օրերուս դարձեալ երեւան ելած Հաչութեան զրոյցներուն առթիւ, Բեթերսպուրգի առաջնակարգ դեսպաններէն մին խօսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Լամտորֆի կոմսին հետ, և ասկցաւ թէ այդ զրոյցները բոլորովին անհիմն են։ Նախարարը յայտարարեց թէ կը զարմանար որ ի՞նչպէս այդ տեսակ զրոյցներ դարձեալ հրապարակ ելած են, քանի որ ռուս կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքած է ասկէց առաջ, և բացորոշապէս յայտարարած է թէ մինչեւ որ Ճարոնցիք իրենք հաչութիւն չխնդրեն և պարտութիւն չխոստովանին, Ռուսիա ԵՐԲԵՔ պիտի չդադրի պատերազմելէ։ Ով կրնայ հաւատալ հաչութեան զրոյցի մը, յարեց Նախարարը, քանի որ վերջերս Ռուսիա նոր կարգադրութիւններ ըրաւ, Մանչուրիա՝ կան Երկրորդ Բանակ մը կազմեց, և անոր հրամատարութիւնը յանձնեց զօրավար Կրիբընպէրկի։

*** Զարը նոր ուղեւորութիւն մը կը կատարէ Ռուսիոյ մէջ, պատերազմին վայրը գացող զօրքերը օրհնելու և զօրահանդէսներ կատարելու համար։ Միխայիլ Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսին ընկերակցութեամբ Օռեսա գնաց, և Ծ. Ասիա երթալիք նոր զօրքերը ալ՝ էք անցընելէ վերջ մեկնեցաւ Թիրասբոլ, հոն ալ զօրահանդէս կատարելու։

*** Զիֆուէ Սեպտ. 28 թուով կը հեռագրեն Բեթերսպուրգի թերթերուն թէ բնաւ կարեւորութիւն տալու չէ ճարոնական ազրիւրներէ Բորթ Արթուրի մասին տրուած լուրերուն։ Անոնց նպատակն է, կ'ըսեն, Բորթ Արթուրի կացութիւնը խիստ նեղցած ցոյց տալով յաջողցնել Ճարոնի ներքին նոր փոխառութիւնը, որուն դէմ խիստ դժուարութիւններ ծագեր են եղեր։ Արդարեւ մէկ չաբաթէ ի վեր կարելի չէ վաճառական լուր առնել Բորթ Արթուրէն։ Բերդաքաղաքը ծովու կողմէն շատ խիստ կերպով պաշարուած է։ Ճարոնցիք կը սպասեն որ ռուսական նաւատորմը Բորթ Արթուրէն դուրս ելնէ, և ասոր համար կը դրաւեն Բորթ Արթուրի ջուրերուն մէջ գեգերող բոլոր նաւերը և մաքուտները։ Ճարոնցիք Տալնիի ցամաքը հանեցին նոր օգնական գունդեր, որոնք մեծ մասամբ Ցորմօզայի պատերազմասէր և աշխոյժ բնիկներէն կը բաղկանան։ Ասոնք միշտ տուրուսապի ազդած են Ցորմօզայի բնիկ չինաց ցիներուն։

*** Զօրավար Սթէօսէլ Սեպտ. 28 թուով նամակ մը մէջ կը յայտարարէ թէ Ճարոնցիք ռազմամթերք և կեանք կը վատնեն, պարապ տեղը, որովհետեւ Ռուսք ապահովի դիր ամուր կեցած են, կ'ըսէ, և իրենց դիրքերուն պաշտպանութեան համար արտասովոր քաջութիւն և յամառութիւն ցոյց կուտան։ Սթէօսէլ նամակը կը վերջացնէ այսպէս.—«Առանց ո և է օգնութեան ռազմական վեց ամիս պիտի պաշպանեմ քաղաքը։»

*** Վլատիվոսթոքէ կը ծանուցուի թէ բացի երկու ճարոնական Թորփիլնաւերէն և մէկ չոգենաւէն, որոնք վերջերս Բորթ Արթուրէն Զիֆու ժամանող անգլիացի տիկին մը կը յայտարարէ թէ Ֆրանսացի ծովային սեղակալ Ռիվէրվիլ և գերման գնդապետ Կիլկընհայմ, որոնք կորսուած կը համարուին, Բորթ Արթուրէն իրենց մեկնելէն առաջ շատ մը խնդիրներ ունեցան Ռուսերուն հետ, որոնք չէին ուզեր որ անոնք մեկնին քաղաքէն, որովհետեւ պաշպանութեան բոլոր գաղտնիքները գիտէին։ Տիկինը կը պնդէ թէ հաւանական է որ այդ անյայտացած զինուորականները իրբեւ ռուս գերի վար դրուած ըլլան Բորթ Արթուրի մէջ, անծանօթ տեղ մը։

*** Ճարոնական երկրորդ ներքին փոխառութիւնը 80 միլիոն ֆր. է։ 100նոց թուղթը 92ի հրապարակ պիտի հանուի վերջին փոխառութեան պայմաններով։ Ճարոնի ներկայ առեւտրական կացութիւնը խիստ նպաստաւոր է փոխառութեան յաջողութեան։ Ճարոնի պահեստներուն զինուորական ծառայութեան չրջանը 5 տարիի, և ընդհանուր զինուորական ծառայութեան չրջանը 17 տարիի և հինգ ամիսի բարձրացած ըլլալով բանակին թիւը մեծապէս պիտի աւելնայ։

*** Էֆօ տր Բառիի Բեթերսպուրգի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Պալթիկի նաւախումբը, վերջին կարգադրութեան մը նայելով Հոկտ. 7էն առաջ ճամբայ պիտի ելնէ։ Նաւախումբին հրամատար ծովակալ Բօժաէսթվէնսքի՝ Ռէվալի նաւահանգիստէն Քրոնշթատ գնաց Օրեյ, Օյեկ, Սեմչուկ և Մուտրաս մարտանաւերը Ռէվալ առաջնորդելու համար։

*** Լոնտոնի մէջ Ռուս ելմտական գործակատար Ռուքթովսքի տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեց թէ բնաւ խելքէ միտքէ անցնելու չէ որ ո և է հաչութեան պարագային Ճարոն համարձակի պատերազմական տուգանք պահանջել Ռուսիայէն։ Արդէն Ռուսիա հաչութեան բանակցութիւններու ո և է նախաձեռնութիւն չընդունիր։ Իրաւ է որ ըսաւ, պատերազմի դադարին վրայ տակաւին քախտաւոր չենք եղած, բայց Ճարոնէն շատ աւելի զօրաւոր ենք դրամապէս։ Պատերազմին ամսական ծախքերը Ռուսիոյ համար հազիւ չորս միլիոն սթէրլին է, ոչ թէ ութէն ինը միլիոն սթէրլին, ինչպէս կը գնահատէր Թայմզ։ Ռուսիա 40 միլիոն անգլ. ոսկիի նոր փոխառութեան մը վրայ չի խորհիր, ո՛չ ալ Պերլինի դրամական հրապարակին վերայէն փոխառութիւն ընել կը մտածէ։ Ռուսիա իր միջազգային պարտքերուն համար բաւական պահեստի դրամ ունի Լոնտոնի, Բարլզի մէջ և այլուր, և պատերազմական ծախքերը իր սեփական միջոցներով կը վճարէ։

*** Ռուսիա Թուլոնի մասնաւոր նաւարանի մը հետ պայմանագիր կընքեց՝ նոր դրութեամբ տասնմէկ Թորփիլնաւածներու համար։ Առ առաւելը մինչեւ տասնչորսնդ ամիսէն պիտի յանձնուին։ Պահանջ ձեւով չորս խոշոր յածանաւերու համար ալ բանակցութիւններ կը կատարուին։

*** Պէրլինէ կը հեռագրեն թէ ամէն օր անգլիական ածխարարձ չոգենաւեր Ճարոն կը մեկնին, թէ միեւնոյն ատեն Անգլիա Ռուսիոյ ծախսուած ածուխին դէմ ալ արգելք չի դներ։ Գերմանիա ալ նոյնը կ'ընէ Ռուսիոյ համար և գերման թերթերը կը յայտարարեն թէ քանի որ Ռուս մարտանաւերուն հնոցներուն մէջ բրիտանական ածուխ կը վառի, գերման վաճառականն ալ Անգլիացի վաճառականին ընթացքին կրնայ հետեւիլ, առանց չեզոքութեան դէմ գործած ըլլալու։

*** Գերման Վարչապետ Պիւլով կոմսին և իտալական Վարչապետ Սինեոր Ճիոլիթիի վերջին տեսակցութիւնը բնաւ առնչութիւն չունէր՝ հաչութեան առաջարկութեան մը համար իտալական կառավարութեան տրուելիք նախաձեռնութեան մասին։ Երկու վարչապետներուն տեսակցութիւնը նպաստակ ունէր կարգադրութիւն մը ընելու, որպէսզի Վիրէիլ կայսր ներկայ գտնուի Հռոմի մէջ Իտալիոյ նորածին գահաժառանգին մկրտութեան հանդէսին։ Խօսք ալ դարձեր է Գերմանիոյ հրապարակէն իտալական մեծ փոխառութեան մը վրայ, բայց ներկայ պատերազմին պատճառաւ Եւրոպայի ռեղենաւորական հրապարակները ի վիճակի չեն օտար փոխառութիւններ յաջողցնելու։ Իտալիա իր Ռանթը փախելու և երկաթուղիները պետական սեփականութիւն ընելու համար բաւական առնէ ի վեր կը խորհի կարեւոր փոխառութեան մը վրայ։ Գերմանիա ամուր բռնած է Իտալիոյ վարկը և այսօր գերման հրապարակին վրայ 200 միլիոն ֆր.ի իտալական պարտաթուղթ կայ։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՑՍԵՐ «Հօէնձոլլերն» զբօսանաւը մինչեւ Յունուար 15 նորոգութիւններու պիտի ենթարկուի, որովհետեւ Ն. Վեհափառութիւն նոր տարւոյ սկիզբները, նոր ծովային պտոյտ մըն ալ պիտի կատարէ Միջերկրականի մէջ։

ՋԻՆԱՑԻՒՐ ԿԵԴՐ. ԱՍԻՈՑ ՄԷՋ.— Այս տարի մասնաւոր ուշադրութիւն հրաւիրեց սա՛ պարագան թէ բաղմաթիւ Զինացիներ Բալկարէն կը գաղթեն Թերկանա։ Գաղթականները կը յայտարարեն թէ Զինաստանի մէջ դրժուարացած է իրենց ապրուստը ճարելու եղանակը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՎ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ, 2 Հոկտ. — Զօր. Սախարով ռուս ընդհ. սպայակոյտին կը հեռագրէ երեկուան թիւով.—

«Սեպտ. 29ին ճարոնական յառաջապահ գունդերը փորձեցին առաջանալ դէպ ի Ենանցինթուն և Ցինհաթուն (Պանտարուցէի հիւսիս արեւմտեան կողմը. Մանչուրիոյ պղտոտային արեւելեան եզերքին վրայ), բայց Ռուսք անոնց առաջխաղացումը դադրեցուցին։

«Սեպտ. 30ին, ռուս հեծելազօրաց գունդ մը յաջողեցաւ դուրս հանել ճարոնցիները որոնք գրաւած էին Զայանթանի գիւղը, որ կը գտնուի երկաթուղիին արեւմտեան կողմը, Հաւնհոյի և Բունհոյի (?) միջեւ ճամբուն վրայ։ Բայց մեր զօրքերը յետոյ ստիպուեցան ետ քաշուիլ, թշնամին կարեւոր ուժեր ստացած ըլլալով»։

ՄՈՒԿՏԷՆ, 1 Հոկտ.—Ռիվէր կ'ըսէ թէ զօր. Բուրքաթ-քինի վրայ քալող ճարոնական զօրաց գումարը կը հաշուուի 180 գումարտակ, իւրաքանչիւրը 800 հոգինոց։ Ասոնք կը բաժնուին հեռաւոր կերպով.— 144,000 հետեւակ, 6400 հեծեալ և 638 թնդանօթ։

Ճարոնական առաջին և 11րդ զօրաբաժինները Բորթ Արթուրի առջեւ կը գտնուին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Թէլէկրաֆ Սեպտ. 30 թիւով հեռագիր մը կը տասնայ Զիֆուէ, որ կը հաստատէ թէ Ճարոնցիք ետ մղուած են Բորթ Արթուրի մօտ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.—Ռուս Գործակալութիւնը կը տեղեկանայ թէ չհաստատուած զրոյցներէ ծագում առած է Ալեքսեվ փոխարքային ետ կանչուելուն լուրը։

ՕՏԵՍԱ.—Զարը երէկ Օտեսայի և այս տուտ Թիրասբոլի մէջ դիտեց Ծ. Արեւելք երթալիք զօրքերուն զօրահանդէսը։ Ն. Վեհափառութիւն այսօր կէս օրին դարձեալ Թիրասպոլ գնաց։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփոխանական Ժողովոյ և Մասնաւոր Խորհուրդին անդամ Սըր Ուիլեամ Հարքորթ այս տուտ մեռաւ յանկարծակի։

—Թերթերու խօսքին նայելով, երրորդութիւն կղզին մէջ, Բիէպլօ-Քօլօրատօ քաղաքը քանդուեր է ջուրի խողովակի մը խզումէն։ 5000 զոհ կայ կ'ըսեն։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Մուքտէնէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սեպտ. 27ին Ճարոնցիք դարձեալ յարձակեցան Բորթ Արթուրի վրայ, որ ամբողջ օրը տեւեց։ Ճակատամարտին ռուս մարտանաւերն ալ մասնակցած ըլլալով, Ճարոնցիք պարտաւորուեր են ետ քաշուիլ մեծ վնասներով և իրենց չինած կարգ մը պատնէշներն ալ գրաւուեր են զօր. Ֆօքի զօրագունդին կողմէ։

ՊԷՐԼԻՆ.— Քիաուչէաւ կը հեռագրեն թէ արմտիքի նուազութեան պատճառաւ Մարէշալ Օյամայի բանակը լաւ կացութեան մէջ չէ։ Մանաւանդ ձիերուն համար խոտ գտնելը շատ դժուար ըլլալով ամէն օր բազմաթիւ անասուններ կը մեռնին եղեր։ Զինուորական պիտոյքներու վարչութիւնը կանոնաւոր բաշխումներ չի կրնար կատարել։

ԲԱՐԻԶ.— Զօր. Սթէօսէլ Բուրքաթ-քինի դրած մէկ նամակին մէջ կ'ըսէ թէ սեպտ. 20էն մինչեւ 26 ճարոնական բոլոր յարձակումները ետ մղուած է։

—Բորթ Արթուր գտնուող մարտանաւերը բոլորովին նորոգուած ըլլալով ռազմափորձի համար նաւահանգիստէն դուրս ելեր և դարձեալ վերադարձեր են։

—Բորթ-Արթուրի արտաքին ամրութիւններէն մին որ Ճարոնցիներէն գրաւուած էր, քանդուեր է Ռուսերուն կողմէ, ակնի մը միջոցաւ։ Այս պայթումէն 6000 Ճարոնցի մեռեր են։

—Վերջին յարձակման միջոցին ռուսական 45 թնդանօթներ քանդուեցան ճարոնական կրակին ակ։

ՌԷՎԱԼ, 30 Սեպտ.— Ռուսիոյ Մայր-Զարուհին, Ցունաստանի թագուհին և Ալեքսանդր Միխայէլովիչ Մեծ Դուքսը այսօր այցելեցին Խաղաղական ռուսական երկրորդ նաւաբաժինը։

ԱԼԺԷ.—Սմօլենսք յածաւորակը հոս հասաւ։ Ածուխ և ուտելիք պիտի առնէ, և Ռուս կառավարութենէն հրահանգի պիտի սպասէ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Լոնտոնէ կը ծանուցուի թէ ճարոնական ընդհ. բանակատեղէն առնուած հեռագիրներու նայելով, ռուս բանակին ստուար մասը Մուքտէնէ կը նահանջէ դէպի Դիլինկ, որ շատ լաւ ամրացած է։ Ռուսական հետեւակազօրաց մէկ մասը միայն դեռ Մուքտէնի հարաւային կողմը կը մնայ, ճարոնական առաջին բանակին վրայ հսկելու համար։ Զինուցի լրտեսներու խօսքին նայելով, Ճարոնցիք մտադիր են Հոկտ. 4ին ընդհ. յարձակում մը ընել դէպի Մուքտէն, տասներկու զօրաբաժնով։

—Մաքեն Բեթերսպուրգէ կ'իմանայ թէ ծովակալ Ալեքսեվ ետ կանչուած է Մանչուրիայէ։ Իրբեւ պատճառ ցոյց կը տրուի ճշմարիտ կացութիւնը Զարին բացատրելու հարկը։

ՀՌՈՄ.— Սթէֆանի գործակալութիւնը հեռագիր մը ստացած է ծանուցանող թէ ճարոնական բանակը անցեալ գիշեր ռուսական բանակին վրայ յարձակած է հինգ զանազան կէտերու վրայ միանգամայն։ Մանրամասնութիւնք կը պակսին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ. — Զինուորական չրջանակներուն մէջ կը հերքուի այն զրոյցը թէ Պալթիկի նաւատորմը պիտի չչարաւնակէ իր ուղեւորութիւնը դէպի Ծ. Արեւելք։

ԼԻԶՊՕՆ.—Քարլոս Ա. թագաւորն ու Ամելի թագուհին Նոյեմբերին Անգլիա պիտի երթան, էտուարտ թագաւորին այցելութիւն տալու։

ԲՈՒՐԻԶ.—Ամերիկայի թղթատարական պայուսակը գողցուեցաւ Հավրէ անցած ատեն։ Այս գողութեան կարեւորութիւնը չատ մեծ է։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱՁԱՐԴ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՊՕԼՍՈՅ ՄԷՋ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷՆ ՍԻ

ՍԹՈՓԸ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Գումգաբուի Պարիարքարանի Մայր եկեղեցին այցելելու առիթ չունեցողներուն համար աւելորդ չըլլար հակիրճ ծանօթութիւն մը տալ այս առթիւ։

Մայր եկեղեցին ընդարձակ գետնի մը վրայ կառուցուած է իր յարակից մասերով Պարիարքարանի փողոցին մէջ։ Թանձր պարիսպ մը չրջապատած է եկեղեցին ամբողջ չէնքը, որուն մեծ դուռնէն մտնողը առաջին անգամ կը գտնայ ինքզինքը, մոմ ծախուելու յատուկ աղ ու ձախ երկու բանկալներու մէջ։ Դրանը ճիշդ ճակատը կառուցուած է Ս. Աստուածածնայ անուան նուիրուած մայր տաճարը որ հոյակապ սրբատվայր մըն է։ Տաճարին աղ ու ձախ կողմը կան ուղուած է երկու հոյակապ եկեղեցիներ եւս, որոնցմէ ձախակողմանը նուիրուած է Որդւոց Որոտման անուան և աջակողմանը Ս. Խաչի։ Այս երկու տաճարներն ալ կառարեալ եկեղեցիներ են երեք խորաններով, ընդարձակ չէնքով՝ մայր տաճարէն քիչ տարբերութեամբ։ Զախակողմեան տաճարին մէջ կանանց յատուկ պատշգամ կը կառարուի, իսկ աջակողմեանին Ս. Խաչի մէջ տարուն այլ և այլ օրերուն մէջ ժամերգութիւն կը կատարուի, երբ Մայր եկեղեցին բանալ հարկ չըլլայ։

Այս երկու կողմնակի տաճարներն ալ աւանդատան դռներէն հաղորդակցութեան մէջ են, մայր տաճարին հետ, որուն ամբողջութիւնը կը կազմեն։

Եւ ահաւասիկ Ս. Խաչի տաճարին աջակողմեան դռանն մէջ կանգնել որոշուած է Կիլիկիոյ Վեհաչնորհ Կաթողիկոսին Հայրապետական Աթոռը։ Ն. Ս. Օծութեան եկեղեցի իջած օրը՝ ժամերգութեանց պատճառն հոն պիտի կանգնի և եթէ պատարագել ուզէ այն ատեն զգեստաւորուած մայր տաճարը պիտի առաջնորդուի։

Հայրապետական Աթոռը գեղարուեստական խիստ նուրբ և թանկագին կերտուած մըն է, հանդուցեալ Գրիգոր Ամիրայի առատաձեռնութիւններէն, որ կը մնար Մայր եկեղեցւոյ գանձարանին մէջ և նոյն թաղին պատուարժան Թոմ. Խորհրդոյ բարեջան տնդամները, այս առթիւ պէտք եղած այլասառութիւնները կատարել տալով վրան, ասկեզօծումները նորոգեցին։ Երկու մէթր բարձրութիւն ունի Աթոռը, որ գրուագուած է ամբողջ և ոսկեզօծուած։ Ցատակը կառուցուած է մեսաքսապատ թաւիշով։ Երկու յենարաններուն վրայ՝ ճիշդ Ս. կաթողիկոսին ձեռքը կրթնցնելի տեղը, մէկ մէկ գունդ կայ ոսկեզօծ, նոյնպէս ալ կռնակի յենարանին աջ ու ձախ կողմերը երկու գունդեր։ Կռնակի յենարանին ճիշդ կատարը կը փայլի ոսկեքանդակ կաթողիկոսական չաթալ թագը, չրջապատուած նկարագեղ եմիփորնէ մը։ Իսկ չաթալ թագը կը պսնեն Հովսեփեանական Ասան և օձագլուխ Գրիգորը։ Հնագէտ մը Մայր եկեղեցի այցելութեան առթիւ 300 ոսկի գնահատած է այս Աթոռը։

Իսկ կաթողիկէն հետեւեալ կերպով կազմուած է. Հայրապետական Աթոռին չորս կողմը չորս սիւներ հաստատուած են, որուն աջ ու ձախ կողմերը 2,80 մէթր բարձրութեամբ, երկու գեղակերտ և ոսկեդրուագ փեղկեր դեռեղուած են, ճիշդ ծայրը վեր առնուած վարագոյրի ձեւով որուն ծոցերը մասնաւոր չքեղութիւն մը կուտան։ Այս չորս սիւներուն ու երկու փեղկերուն վրայ զետեղուած է քառակուսի գլուխ մը 1,22 մէթր լայնքով։ Իւրաքանչիւր քառակուսին գլուխը մէկ մէկ փոքրիկ կաթողիկներ կան. իսկ կեդրոնին վրայ զետեղուած է իշխան տեղի գմբէթին արեւելեան ձեւովը, գմբէթ կաթողիկէ մը, որուն գագաթը կը փայլի չքեղ խաչ մը։ Կաթողիկէն ունի ութը խորանաձեւ դռնակներ, որ ալ աւելի վեհութիւն մը կուտան անոր ընդհանուր կազմուածքին։ Կաթողիկէին գոյնը կաթնաթոյր է և ոսկեզօծ։ Գետինէն մինչեւ խաչին գլուխը բարձրութիւնն է 4½ մէթր. իսկ պատուանդանները, որոնց վրայէն Աթոռ պիտի բարձրանայ Ս. Կաթողիկոսը, երեք ատիճանէ կը բաղկանայ։

Ահաւասիկ Հայրապետական այս չքեղ Աթոռն է որ յատկացուած է Կիլիկիոյ Վեհաչնորհ Ս. Կաթողիկոս Տ. Տ. Սահակ Բ. Կաթողիկոսին և որ անկէ պիտի տայ իր Հայրապետական օրհնութիւնը հաւատացեալ ժողովուրդին։

*** Ն. Ս. Օծութիւն յոգնած ըլլալով երէկ չկրցաւ եկեղեցի իջնալ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կիլիկիոյ Վեհաշնորհ Կաթողիկոս Տ. Սահակ Սրբազան ընկերակցութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և իր հետ ունենալով Երուսաղէմի Պատ. Փոխանորդ Տ. Գէորգ եպս. Երէցեանը, Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Տէր-Ղարագիւզեանը, Արիս էֆ. Ֆէսճեանը և Գառնիկ էֆ. Գուլումճեանը՝ շաբաթ օր Արդարութեան գործոց պաշտօնատունը երթալով, այցելութիւն տուաւ Դատական Նախարարի Բարձր. Ապտիւրրահման փաշայի որ խիստ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Ն. Ս. Օծութեան և շնորհաւորեց Ս. Կաթողիկոսը կայս. շնորհին արժանացած ըլլալուն համար։ Ս. Կաթողիկոսը յետոյ այցելեց դատական Նախարարութեան խորհրդական Անմէա Շիւքրի էֆ.ի և կրօնի գործոց Տեսուչ Զիվէր պէյի, որոնք նոյնպէս արժանացեալ մեծարանքներով ընդունեցին Ս. Կաթողիկոսը։ Ն. Ս. Օծութիւն պահ մը տեսակցեցաւ նաև Ատլիէյի պաշտօնատարներէն և Կրօնի Տեսչի օգնական Պէհչ պէյի հետ, որուն հետ արդէն ծանօթութիւն ունէր Ատանայի մէջ։

Ս. Կաթողիկոսը յետոյ Ս. Պատրիարք հօր և իր հետեւորդներուն հետ ուղղուեցաւ Բ. Դուռը, ուր նախ այցելեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիտ փաշայի, որ խիստ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Ն. Ս. Օծութեան։ Ս. Կաթողիկոսը յետոյ յաջորդաբար այցելեց ներքին գործոց Նախարար Վեհմ. Մէհմտաւն փաշայի, Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Վեհմ. Սաթտ փաշայի, Արտաքին գործոց Նախարար Վեհմ. Թէվֆիգ փաշայի և Եպարքական Խորհրդական Վեհմ. Թէվֆիգ փաշայի։ Պետական այս բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարները, ասոփանավայել մեծարանքներով պատուսիրեցին Ս. Կաթողիկոսը որ իրենց դէմ վերադարձաւ Երուսաղէմատուն։

*** Շաբաթ օր Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին այցելեց Տ. Բարթողիմէոս արք. Զամչեան, իր հետ ունենալով Աղնիւ էֆ. Տէր Անարոնեանը։ Ս. Կաթողիկոսը սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Ն. Սրբազնութեան որ քառորդի մը չափ տեսակցելէ ետքը վերադարձաւ Պէյքօզի իր ամարանոցը։ Նոյն օրը այցելեցին նաեւ Վեհմ. Զենոբ պէյ Մէրհամլեանն, ծանօթ դրամատէր Թադէոս էֆ. Հանէսեան, հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատարներէն Դէորգ էֆ. Ասլանեան, Քաղաքական Ժողովի անդամ Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, Վերաքննիչ ատենի անդամ Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան, ծանօթ վաճառական Լեւոն էֆ. Թօփալեան և Վարդան էֆ. Փիրանեան, Կարապետ էֆ. Քիւրքճիանլեան, Տօք. Ալլահվէրտեան, Դրիգոր էֆ. Սէլիմէեան, Դատաւոր Մարգար էֆ. Ունճեան, Գէորգ էֆ. Ապտուլլահ, Փալագաչեան վարժարանի Տնօրէն Յովհան էֆ. Փալագաչեան։

*** Դաւը գիւղի քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, ընկերակցութեամբ տեղւոյն քահանաներէն Կրօն. Ժողովոյ անդամ Տ. Կարապետ Ա. քհն. Մանտալճեանի, Տ. Վարդան քհ. Դերձակեանի և Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Տօք. Յակոբ պէյ Սահաթճեանի, Ռուբէն էֆ. Քէվէճեանի և Յեռու էֆ. Շամտանճեանի, ներկայացան Ս. Կաթողիկոսին և բարի գալուստ մաղթելով շնորհաւորեցին Կայս. շնորհները։ արժանանալը։

*** Մայր եկեղեցւոյ քահանայից դասը ևս շաբաթ օր այցելեց և շնորհաւորեց Ն. Ս. Օծութիւնը։

*** Ասորւոց Պատր. Փոխանորդը թէեւ շաբաթ օր այցելեց Ն. Ս. Օծութեան, բայց Ս. Կաթողիկոսը բացակայ ըլլալուն իր այցեւորմը ձգեց։

ԿԻՐԱԿԻԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երէկ Ս. Կաթողիկոսին այցելեց Դում Դարուի Զօրս Թաղերու Աղքատախնամը և արժանացաւ Ն. Ս. Օծութեան օրհնութիւններուն։ Ետքը յաջորդաբար այցելեցին Դպրաց Դասին ամբողջ անդամները, զոր օրհնելով Ն. Ս. Օծութիւնը ըսաւ «—Վերը հրեշտակները կը փառաբանեն զԱստուած և վարն ալ դուք, ջանացէք որ ձեր այս պաշտօնին սրբութիւնը միշտ բարձր պահէք»։

Ետքը այցելեցին Մայր Եկեղեցւոյ և Դում Դարուի Դուրսի Թաղ. Խորհուրդները։ Ընդհակ եպ. իր Թաղին Խորհուրդին անդամներէն Սարգիս էֆ. Գէորգեանը ներկայացուց իրրեւ Կիլիկեցի և Ս. Կաթողիկոսին թեմական։ Ն. Ս. Օծութիւն պատասխանելով ըսաւ, —«Ես թեմական տարբերութիւն չեմ գիտեր. Հայ Եկեղեցւոյ բոլոր անդամները մէկ եկեղեցիի կը պատկանին»։

Ն. Ս. Օծութեան այցելեց նաև Ենի Դարուի Թաղ. Խորհուրդը, առաջնորդութեամբ Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեանի,

*** Հաշուակալութեան դիւանի անդամ Վեհմ. Գրիգոր էֆ. Խարեան և ծանօթ դրամատէր Բարսեղ էֆ. Հալաճեան իր որդւոյն հետ երէկ այցելեցին Ս. Կաթողիկոսին։

*** Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիգ փաշա երէկ շնորհակալութեան այցելութիւններ ղրկեց Ս. Կաթողիկոսին, Ս. Պատրիարք Հօր, Տ. Դէորգ եպս. Երէցեանը, Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. Վ.ի։

*** Ն. Ս. Օծութիւն այսօր ընկերակցութեամբ Դէորգ. եպս. Երէցեանի իր հետեւորդներով մէկեղ պիտի այցելէ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիին, Սպարապետ փաշային, Եկեմտական, Կրթական և Ոստիկանական Վեհմ. Նախարարներուն։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կիլիկիոյ Ս. Աթոռին Կաթ. Փոխանորդ Տ. Սահակ Ծ. Վրդ. Զօլաքեան հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է երէկ Ն. Ս. Օծութեան։

«Ամբողջ միաբանակիցներս կողմէ խոնարհաբար կը փութամ շնորհաւորել Ձեր Ս. Օծութիւնը, Կայս. այն Բարձր շնորհներուն համար, որոնց արժանացաք։ Ձեր Սրբազնութեան հրամանին համեմատ, Ս. Աթոռս հեռագրաւ մաղթողի վիճակիններուն աւետեցինք, Ն. Կայս. Վեհափառութեան Իր Հայ հաւատարիմ հպատակներուն շնորհած կայս. երջանկաբեր բարեները, և յանձնարարեցինք որ այս առթիւ գոհարանական աղօթքներ մատուցանեն ամէն տեղ, Ն. Կայս. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար։ Կը համարձակիմ խնդրել Ձերդ Ս. Օծութենէն, որ Ս. Աթոռոյս շնորհուած կայս. այս թանկագին շնորհներուն առթիւ, Կիլիկիոյ Ս. Աթոռոյն ամբողջ կրօնական և աշխարհական դասուն հաւատարմական և երախտագիտական ջերմ զգացումները մատուցանէք յաջս Ն. Կայս. Վեհափառութեան Գահոյից»։

Շնորհաւորական հեռագիրներ փութացուցած են նաեւ։

Սիսէն՝ Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Դուրբարգիսեան, Հրանտ Վրդ. Կարոյեան, Սիսի Պետական Դանձուն արկղակալ և Մանզուսէի Թղթակից Սղոմոն էֆ. Գույումճեան, Գոզանի Խարբէի Ժողովին անդամներէն Կարապետ էֆ. Ֆէրմանեան, Յակոբ և Մաթէոս էֆ.ք Նալպանեան, Քէսէրեան էֆ., Համբարձում էֆ. Թօշեան, Սահակ էֆ. Գասարեան, Գրիգոր էֆ. Մճրիկեան։

Ատանայէն՝ Յովհաննէս էֆ. Թէրզեան։

Տրապիզոնէն՝ Սարգիս էֆ. Եղիազեան։

ՇՈՒՀԵԿԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին երէկ այցելեցին նաեւ Վիեննական Մխիթարեաններէն Հ. Գաբրիէլ Ծ. Վրդ. Մէնէվիշեան և Հ. Գրիգորիս Ծ. Վրդ. Գալէմքարեան, ինչպէս նաեւ Ուսուցչապետ Ռ. Ց. Պէրպէրեան և Գարեգին Տէմիրճիպաշեան էֆ.ները։ Երկու վիեննական Հայրերը երբ ներս մտան Ն. Ս. Օծութեան դահլիճէն, ծունկի գալով համբուրեցին Ս. Աջը Ս. Կաթողիկոսին, որ իր Հայրապետական օրհնութիւնները տուաւ անոնց։ Յետոյ խօսակցութիւնը դարձաւ բանաիրութեան, հին և նոր լեզուներու, գրաբարի և աշխարհաբարի շուրջ, որոնք բաւական մը ծեծուեցան և չահեկան հանգամանք մը ստացան, երբ Նկատի առնենք որ թէ՛ Ն. Ս. Օծութիւնը, թէ՛ վիեննական զոյգ մը հմուտ և գիտնական Հայրերը և թէ Ռ. Ց. Պէրպէրեան ամէնքն ալ իրենց բուն տարրին մէջ էին։ Խօսակցութեան շրջանակութեանը մէջ Ն. Ս. Օծութիւն ցաւ յայտնեց թէ Երուսաղէմի մէջ գտնուած երկու հազար կոտր կրօնական գլխաւոր ձեռագիրներուն հաշիւ 700ը կլլցած է ուսումնասիրել և ցուցակագրել, մինչդեռ անդին դեռ կը մնայ 1300ի չափ ձեռագիրները։ Պէրպէրեան էֆ. խօսքը Ս. Կաթողիկոսին ուղղելով, ըսաւ.

—«Վեհաշնորհ Տէր, երբ ոևէ եւրոպացիի մը մէջ կաթողիկոսը ներկայ գտնուի, արդեօք եպիսկոպոսները արտօնութիւն ունի՞ն գլուխնին բանալու։

—«Էջմիածնայ մէջ պատասխանեց Ն. Ս. Օծութիւն, կաթողիկոսը ներկայ ըլլայ կամ ոչ, եպիսկոպոսները իրաւունք չունին գլուխնին բանալու։ Երուսաղէմի մէջ կրնան Պատրիարքին ներկայութեանը գլուխնին բանել քանի որ հաւասար են հոգեւորապէս։ Իսկ գալով Կիլիկիոյ եկեղեցիներուն հոն արդէն եպիսկոպոս չկայ որ գլուխնին բանեն և նոյն իսկ եթէ գրտնուին ալ գլուխնին չունինք որ անոնց տանք»։

Յետոյ խօսքը դարձաւ հոգեւոր տիտղոսներու վրայ։ Հ. Մէնէվիշեան ըսաւ թէ «Եւրոպացիք Հոգեւոր տիտղոսը կուտան պարզ վարդապետին, իսկ մենք ըսաւ կը գործածենք զայն բարձրաստիճան կղերին։ Իսկ գալով մեր մէջ. Հայր սուրբ կ'ըսենք պարզ վարդապետներու, տիտղոս մը որ Եւրոպացիներու կուտան իրենց բարձրաստիճան կղերին»։ Զարթալթագին մեր մէջ մուտ գրտնելը երբ հարցուցաւ, Հ. Գալէմքարեան պատասխանեց թէ անիկա շատ հին ժամանակներու մէջ մուտ գտած է մեր մէջ և կարելի չէ թուականը ճշդել։

Խօսակցութիւնը այսպէս շարունակուեցաւ գրեթէ երկու ժամի չափ, որ զրական ճշմարտապէս հաճելի ժամանց մըն էր աւելի, և ներկաներուն պատշաճ մեծարանքներ ըլլալէ վերջ հիւրերը մեկնեցան իրենց շնորհակալութիւնները յայտնելով։

*** Ն. Ս. Օծութեան երէկ այցելութեան եկաւ նաեւ ոսկերիչ Միհրան էֆ. Գալֆեան, որ տեսակցութեան միջոցին գրպանէն ադամանդազարդ մատանի մը հանեց, և ներկայեց զայն Ս. Կաթողիկոսին և առաջարկեց որ գնէ։ —«Դինն ի՞նչ է, հարցուց Ն. Ս. Օծութիւն։» —«Քսանըհինգ ոսկի, Վեհաշնորհ Տէր»։ Ս. Կաթողիկոսը քմծիծաղով մը պատասխանեց. —«Քսանըհինգ ոսկի՝ եթէ երբեք քսանըհինգ ոսկի ունենայի քանեւեհինգ հատ եզ գնել կուտայի և վանքին ագարակներուն կը նուիրէի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ նախագահեց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիի արարողութիւններուն և քարոզեց։

ՐԷՍՄԻ

ԱՏԼԻՑԷ

Մահքէմէի Թէմիզ աղաբնատան օլուպ Շուբայը Տէվլէթ Թանզիմաթ տարէրէսի աղալըղնա թային պուլյուլան աթուֆէթլու Արիֆ պէյ էֆէնտի հաղրեթլէրինին եէրինէ պիրինտի Մահքէմէի Թիճարէթ բէիսի սաատէթլու Ռիֆաթ պէյ էֆէնտի հաղրեթլէրի։

Պիրինճի Մահքէմէի Թիճարէթ բիսէթի մահքէմէի մէզպուրէ աղաբնատան սաատէթլու Օսման պէյ էֆէնտի հաղրեթլէրինէ թէվֆիզ պույրուլմուշտուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽԻՒՐ. — Կայս. կոչուճ.—Եգիպտոսի Խիվ Բարձ. Ապաս Հիլմի փաշա, որ այժմ Պոլիս կը գտնուի, շաբաթ գիշեր պատիւը ունեցաւ կայս. Պալատն մէջ ճաշելու։ Խիվը, հետը ունենալով հիւրամեծար զօր. Հիւսնի փաշան, Եգիպտոսի արտաքին գործոց նախարար Պէթրոս փաշան և միւս հետեւորդները, ժամը 11½ին, մեծ համազգեստը հագած, Բհիսպէհ շղթամակոյկով Տօլմա Պաղչէի քարափը իջաւ Զապէքլրի ծովեզերեայ ապարանքէն։ Քարափին վրայ կ'սպասէին Արքունի երեք կառքեր, որոնք Եըլդըզի կայս. Պալատը առաջնորդեցին հրաւիրեալները։ Խիվին կառքին կը հետեւէին կայս. Թիկնապահ հարիւրապետ Հասան պէյ և պալատական երկու Զաւուշներ, հեծեալ։ Թափօրը այսպէս հասաւ Եըլդըզի Կայս. Պալատը, ժամը 12ին։ Կայս. մասնաւոր արարողութեամբ, Խիվը պատիւը ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան ընդունուելու։ Ժամը մէկին սկսաւ ի պատիւ Խիվին արուած կայս. կոչունքը։ Այս հանդիսութիւնին մասնակցեցան նաև Բարձր Մեծ-Եպարքոսը, բոլոր Նախարարները, Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Սալիհ փաշա Թնդանօթարանի Վերատեսուչ Զէքի փաշա, Եպարքական Խորհրդական Թէվֆիգ փաշա, Պալատական Աւագանին և Խիվին հետեւորդները։ Հանդիսութիւնը տեւեց մինչեւ ժամը երկու որու միջոցին նուագախումբը ընաիր կտորներ կը նուագէր։ Խիվը յետոյ իր երախտագիտական զգացումները մատոյց Վեհ. Սուլթանին, Կայս. այս մեծարանաց համար և ժամը 2½ին արքունի կառքերով իջաւ Տօլմա-Պաղչէի քարափը և Բհիսպէհ շղթամակոյկով դարձաւ Զապէքլը, իր Բարձր. Մօր ապարանքը։

*** Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Ա. կարգի Շէֆգատթ պատուանշանները շնորհել Բարձր. Խիվին աղջիկներուն, Աթիյէ և Ֆէթհիյէ հանում էֆէնտիներու։

*** Խիվը ընտանեօք Եգիպտոս կը մեկնի քանի մը օրէն։

*** Խիվին Բարձր. Մայրն ու զաւակները, ուրբաթ օր պատիւը ունեցան ճաշելու Կայս. Հարէմին մէջ։

ՕՍՄ. ՊԱՐՏՔԻՆ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.— Միացեալ պարտքին նոր պարտաթուղթերուն տպագրութեան հսկելու համար Բարիզ գտնուող Ցանձնաժողովը համբայ ելաւ դէպի Պոլիս, Օսմ. Պարտքին Միացման վերաբերեալ վերջին սարգրութիւնները փոխանակելէ ետք։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ.— Պոլսոյ եղեռնադատ տեսեալը ձերակալման հրամանագիր մը հրատարակեց Ապտուլքէրիմ անուն անձին դէմ որ Եւրոպա փախած է։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Ժամանակէ մը ի վեր է միսին գինը կը բարձրանայ։ Անցեալ տարի, Պոլսոյ մէջ, սեպտեմբերի սկիզբները քիլոնքգրամ «չաշնի» կը բռնուէր օրան 5¾-6 ղրշ. և քարամանիին 4 ղրշ.։ Մինչ հիմա 7 և 5¾ ղրուշ է։ Որով երկու տեսակ միսերուն ալ չաշնիին մէջ անցեալ տարուան բաղդատմամբ մէկ ղրուշի տարբերութիւն կայ, օրա գլուխ։ Բնական է որ այս տարբերութիւնը աւելի մեծնայ երբ ցուրտերը կոխեն և գուցէ առջի տարուան պէս օրան 12 ղրուշի սիս ատենք։ Սգին և եղանակներուն ազդեցութիւնը միսին գինին վրայ անուրանալի է։ Այսպէս, այս տարուան քանի մը ամսուան երաշտութիւնը պիտի ազդէ կենդանիներուն ծնրութեան և հետեւաբար միսին գինին։ Սակայն Պոլսոյ մէջ, միսին սղման պատճառը ասկէց աւելի ուրիշ պարագաներու մէջ պէտք է փնտռել։ Երկրին ներքին պէտքերուն կարեւորութիւն չընծայող և միայն իրենց անձնական շահը մտածող վաճառականներ, Էրզրումի, Հալէպի, Սվազի, Գոնեայի, Սելանիկի և ուրիշ ոչխարի առեւտրական կեդրոն քաղաքներու մէջ 2-300,000 ոչխար կը պահեն, զորս առանց ներքին հրապարակները ղրկելու, մաս առ մաս արտասահման կ'առաքեն։ Ահա, այս շահախնդրութիւնն է ամէնէն մեծ ազդակը միսին սուղնալուն։ Թուրքիոյ բնակչութեան ամենօրեայ մնունդը եղող միսը, դեռ պէտք եղածին պէս չհայթայթուած, երբ քանի մը հարիւր հազար ոչխար գնուելով Աղեքսանդրիա և Ցունաստան ղրկուին, բնական է որ ներքին հրապարակներուն վրայ սղութիւն տիրէ։ Վաճառականներու այս շահասիրութիւնը պէտք է նկատի առնել նախ և կայս. մեծարութիւնը եթէ առժամեայ կերպով, բոլորովին կամ մասամբ արգիլէ ոչխարի արտածութիւնը, անմիջապէս գիները պիտի իյնան և ժողովուրդը չգիտնար գինով մը պիտի ուտէ միսը։

(Սապահ)

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԲԱՐԻՒՂ.— Քաղաքապետութեան Միւլդիր վարչական Խորհրդոյ անդամներէն Հաճի Լութֆի պէյ մենաշնորհ խնդրեց շահագործելու Պոլսոյ մէջ գտած նաւթով և պէնզինով խառն քարիւղին հանքը, հասոյթին մէկ մասը Հիճազի երկաթուղիին խոստանալով։ Պայմանագիրները քննեց Հիճազի երկաթուղիին Բարձր Ցանձնաժողովը, որ երկու ճարտարագէտներ ղրկեց առջի օր հանքին վայրը, քարիւղէն նմոյշ առնելու համար։

*** Գերմանիոյ Առեւտրական Նախարարը 60ի չափ վաճառականներով և դրամատէրներով մօտերս Պոլիս կ'սպասուի։ Այս մարմինը Պաղտատի երկաթուղիին յարակից նահանգներուն մէջ և վերին Տիգրիսի յղկայքը քարիւղի հորեր պիտի փնտռէ։

Ծ. ԱՐԵՒԵԼԷԻ ԳԱՏԵՐԱԶՄԸ.— Պոլսոյ Ռուս դեսպանատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած էր Ռուսեւ-Ճապոն Պատերազմին մէջ մեռնող Ռուս վիրաւորներուն և անոնց ընտանիքներուն համար նպաստ հաւաքելու։ Հաւաքուեցաւ 17,000 ֆրանք զոր դեսպանատունը ղրկեց Բեգերպուրգ, Ռուս կարմիր Խաչի ընկերութեան։ Այս ընկերութեան Նախագահ Մարիա Թէոտորովնա Զարուհին նամակ մը գրելով դեսպանատուն, շնորհակալութիւն կը յայտնէ թէ՛ նպաստողներուն և թէ հաւաքողներուն։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Լահովարի վաղը Պոլսէն կը մեկնի արձակուրդով։

ԻԶՄԻՐ ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Նկատելով որ Իզմիրի մէջ ժանտախտ ծագելուն պատճառը առաջնապահիկ արդի պայմաններուն չգործադրուիլն է, կայս. Իրատէ մը հրամայեց ամէն միջոց ի գործ դնել համաճարակին ծաւալման դէմ։ Պոլսէն քանի մը մասնագէտներ պիտի երթան Իզմիր։ Վերջին հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ժանտախտ վարակեալներէն մէկը մեռած է և միւսը լաւ վիճակի մէջ է։ Շաբաթէ մը ի վեր նոր դէպք չկայ։

ԱՐԵՒԻԼԵԱՆ ՃԵԳԸՆԹԱՑԸ.— Ճեպընթացը, Մաճառաստանէն անցած ատեն գիծէն ելաւ։ Սակայն գործաւորներ անմիջապէս եկան և կառախումբը գիծին վրայ հանեցին։ Այս պատճառաւ շաբաթ օր 3½ ժամ ուշ ժամանեց Սիրքէճի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ.— Էսկիշէհիրի մէջ հաստատուած Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին բացումը կատարուեցաւ անցեալ օր։ Այս մասնաճիւղին տնօրէն կարգուեցաւ Նիկոմիդիոյ ճիւղին նախկին փոխ-Տնօրէն Մ. Ալֆոնս Սքանզիանի։

—Սելանիկի մասնաճիւղին դերասնօրէն Մ. Իթալօ Ռոսսի տնօրէն կարգուեցաւ Երուսաղէմի մէջ նոր հաստատուած ճիւղին։

ԴԻԱՐԹԱԼԻ նաւահանգիստը օր առաջ մաքրելու համար հարկ եղած հրամանագը տրուեցաւ։

ՇԱՔԱՐԸ.— Վիեննական թերթերը կը գրեն թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, Գերմանիոյ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ մէջ այս տարի Նախորդէն աւելի է շաքարի սպառումը։ Ներքին սպառման աւելնալը առաջ եկած է մաքսատուրքերուն զեղչուելէն։ Ֆրանսայի մէջ շաքարի տուրքը 64էն 27 ֆր.ի իջած է և Գերմանիոյ մէջ 27էն 14 մարքի։

ՈՍԿԵՐԶԱՊԵՏ Հարոնեանի էֆ. Վիեննա մեկնեցաւ ոսկը դրամանելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Թուփիլաւոհլամ մը ընկղմած.— Միջերկրականի անգլիական նաւաբաժինը, օսմ. ջուրերէն հելլենական ջուրերը գնաց ուր կը գտնուի այժմ։ Անցեալ Գ. օր երբ նաւաբաժինը ռազմափորձեր կը կատարէր Բաթրասի մօտ, Բաբա հրուանգանին բացերը, Շաուֆ թորփիլլանաւածին անիւը խորտակուեցաւ և ծակ մը բացուեցաւ։ Ջուրերը սկսան ներս խուժել, որով կաթսան պայթեցաւ։ Երկու նաւազ վիրաւորուեցան և ուրիշ մը խեղդուեցաւ։ Շաուֆ ընկղմեցաւ բայց նաւազները ազատեցան։ Աթէնքի անգլ. դեսպանատունը Մէրֆիւն ազատարար նաւը ղրկեց Շաուֆը ջուրին երեսը հանելու համար։ Ընկղմած թորփիլլանաւը 1886ին շինուած էր 16,000 անգլ. ոսկիի։

ՈՃԻՐ.—Քասապա գաւառակին Օրխանլը գիւղին մէջ Սեպտ. 4ին ոճիր մը գործուեցաւ։ Տեղւոյն բնակիչներէն Մկրտիչ Կարապետեան նոյն օրը դաշոյնով մը տեղերէ վիրաւորելէ ետք սպաննեց քոյրը՝ Շէհրիսանը, որ կինն էր Ակնեցի Մխակ անուն անձի մը։ Շէհրիսան 50 տարու էր։ Քոյրասպանը ձերբակալուեցաւ։

ՃԱՐՏԱՐ ԽԱՐԵՐԱՑ.— Իզմիրի մէջ անցեալ շաբթու խօսակցութեան նիւթն էր 500 ոսկինոց առաւելախաւութեան մը գործը։ Տեղւոյն դրամատէրերէն Անթուան Սալարիի քով կ'աշխատէր եղբօրորդին Ճորճի։ Ճորճի անցեալ օր Քրէտի Լիոնէ կ'երթայ և 500 ոսկի կը գտնէ չէքով մը։ Երիտասարդը երբ կը գտնուի, դէմը ելաւ իր միւս հօրեղբայրը, Ժաքօն, որ աճապարանքով և շնչնգան ըսաւ. «Մի՛ բ մնացիր, եղբայրս Անթուան քեզ կը սպասէ. չո՛ւտ սենեակ գնա. այդ դրամներն ալ տուր որ իրենց տեղը յանձնեմ»։ Երիտասարդը առանց կասկածելու կը յանձնէ դրամը և ինք սենեակ կ'երթայ, ուր զարմանքները իրարու կը յաջորդեն, Ժաքօյի փութկոտութեան պատմութիւնը լսուելով։ Ժաքօ կ'երեւի թէ երկար ատենէ ասիթ մը կը փնտռէր իր եղբայրը խաբելու և դրամ գրպանելու։ Իրաւ ալ այն օր չդառնար։ Խնդիրը ոստիկանութեան իմաց տուելով, այս խելացի խաբեբան գտնուեցաւ Քորտէլիոյի կողմը պարտէզի մը մէջէն ուր թաղած էր նաեւ 500 ոսկին։ Սուլարի ընտանիքը անգլիախօսակ ըլլալով, գործը յանձնուեցաւ հիւպատոսարանին։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.— Ռուսիայէն արմիք բերուած Մալակա գացող իտալական Lorkligo շոգենաւը առջի առաւաւ երբ Վլոտիվէն կ'ելլէր, եէնի գիւղի բացերը յանկարծ հոսանքին մատնուեցաւ, քանի որ ղեկին վիճակները կոտրած ըլլալով անկարող էր ինքզինքը կառավարելու։ Շոգենաւը քիչ մնաց ծովեզրի քարափներուն պիտի զարնուէր եթէ նաւապետը մեքենան ետ թանեցնել չտար։ Կարգ մը շարժումներէ ետք շոգենաւը Պէյքօզի մօտ խարսխեց և ղեկը նորոգելով ճամբան շարունակեց ժամ մը ետք։

ԴԱՇՈՅԻ ՄԵՆԱՄԱՐՏ.— Ուրբաթ գիշեր Ապտուլլահ և Պայրամ անուն երկու Թուրքեր գինով վիճակի մէջ կը հանին Ոսկեղջիւրի Այվանսարայ գիւղը, Պարսիկ Սէյտի որճարանը։ Հոն, անմօրուս պատանիի մը համար կ'ըսկսին իրարու հայհոյել թէ՝ նորեկները և թէ Անմէա անուն ուրիշ մէկը։ Ապտուլլահ որճարանէն դուրս կը հրաւիրէ և հոն դաշոյնը քաշելով կը յարձակի Անմէտի վրայ։ Ան ալ իր կարգին դաշոյնը կը հանէ և կը միսէ հակառակորդին ձախ ականը, կը դարձնէ և միւս կողմէն դուրս կը հանէ։ Մահը վայրկենական կ'ըլլայ գրեթէ։ Մարդասպանը սակայն ինքը ալ կը վիրաւորուի թեւէն։ Պայրամ ալ, տեսնելով որ ընկերը դիտապատ ինկած է, իր դաշոյնովը Անմէտը կը վիրաւորէ ձախ ստինքէն։ Այս վերջինը, հակառակ վէրքերուն՝ կը յարձակի նաև Պայրամի վրայ և կռնակին կը միսէ դաշոյնը։ Այս միջոցին կը հասնին ոստիկանները ու երկու վիրաւորեալները հիւանդանոց կը տանին և միւսին թաղման արտօնութիւն կը տրուի։

ՀՐԴԵՀ

Այս գիշեր, ժամը 6ին առեւնները, Գատգիւղ, Սէյոլիա Զէյմէքի հրդեհ ծագելով մէկ տուն մը այրեցաւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

1 Հոկտ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	97	70
Ռէժի (Tab. Turcs)	386	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86	15
Երկաթուղի (Lots Turcs)	128	—
Պանք Օթթ. (Banque Ctt.)	584	—
Թրանսվալ (Transvaal)	91	—

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՐԻԶ, 2 Հոկտ. — Ռուս ընդհ. սպայակոյտը շրջաբերականով մը կը հերքէ զօր. Լինէվիչի իբր թէ փոքր երթալու դիտաւորութիւնը, ի գլուխ հաննելու համար Ճապոնցիներուն հաղորդակցութիւնները կտրելու գործը։ Զօր. Լինէվիչ Վլատիվոստոք կը մնայ պաշտպանելու համար ա,դ դիրքը։

—Զօր. Սախարով կը հեռագրէ թէ հինգշաբթի օր ռուս ձիաւորները եռմած են ճապոնցի յառաջապահներուն Եանցիհեանկի վրայ փոքրած յարձակումը։

—Բորթ Արթուրի ռուսական նաւատորմիղը կը պատրաստուի դուրս ելլել Ֆիաօչէռ փախչելու համար։

ՐՈՒՄԵԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
208ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ — 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1904

Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ
599326	300000	592229	1250	548520	1000	1279991	1000
1634236	25000	632170	»	551624	»	1325770	»
60192	10000	802098	»	551625	»	1328292	»
1757311	»	964674	»	585283	»	1422524	»
493862	2000	1422525	»	629981	»	1545796	»
582151	»	1444814	»	691765	»	1597188	»
717863	»	1509730	»	717862	»	1614167	»
964735	»	1757313	»	717865	»	1785533	»
1798386	»	1891971	»	732018	»	1869490	»
1895103	»	78188	1000	748099	»	1878451	»
32129	1250	264320	»	879569	»	1976475	»
296727	»	421932	»	1049433	»		
455137	»	459208	»	1112611	»		

800 ԱՄՕՐԹԻ ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐ

5071—	5	385066—	70	710576—	80	1111196—200	1634237— 40
7446—	50	385866—	70	717861—	5	1112612— 5	1635221— 5
32126—	30	388401—	5	725736—	40	1129916— 20	1639051— 5
36986—	90	388446—	50	732016—	20	1166181— 5	1704096—100
46101—	5	421931—	5	743081—	5	1170846— 50	1708556— 60
50946—	50	427321—	5	748096—100		1186406— 10	1725936— 40
60191—	5	429411—	5	794321—	5	1191471— 5	1732766— 70
75916—	20	432051—	5	802096—100		1195151— 5	1737966— 70
78186—	90	455136—	40	812141—	5	1201836— 40	1743176— 80
98076—	80	459206—	10	813141—	5	1262996.3000	1748866— 70
98486—	90	493861—	5	839571—	5	1269826— 30	1757312— 5
105691—	5	509751—	5	839701—	5	1278061— 5	1768776— 80
113361—	5	531731—	5	877976—	80	1279992— 5	1778771— 5
149376—	80	539726—	30	879566—	70	1325766— 70	1778806— 10
163391—	5	548516—	20	920196—200		1328291— 5	1785531— 5
165531—	5	551621—	5	929961—	5	1343231— 5	1798387— 90
182686—	90	573261—	5	938246—	50	1370236— 40	1799016— 20
213056—	60	582152—	5	939436—	40	1419111— 5	1817471— 5
241986—	90	584406—	10	954166—	70	1422521— 5	1819401— 5
244801—	5	585281—	5	964671—	5	1444811— 5	1829651— 5

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆԴՈՆԻ ԵՎ ԼԻՎԵՐՊՈՒԼԻ ԿԱՊԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի Միացեալ Պետութիւնքի Սահմանադրութեան 150-ամեայ տարեդարձի առթիւ Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը հրաւիրեց Ֆիլատելֆիոյ մէջ 1903 թուականի Մայիս 31-ին բացուած Համաշխարհային Ցուցահանդէսին մասնակցելու։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը 50,000,000 ֆրանկ ծախսեցաւ ցուցահանդէսի համար։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը 31,398,712 ֆրանկ ստացաւ։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը 4,661,118 ֆրանկ ծախսեցաւ։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը 3,563,165 ֆրանկ ստացաւ։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը 104,380 ֆրանկ։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը 79,532,995 ֆրանկ։

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը Լոնդոնի եւ Լիվերպուլի մէջ ունեցաւ գրասենեակներ։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը Լոնդոնի եւ Լիվերպուլի գրասենեակներուն մէջ ունեցաւ 1,325,000,000 ֆրանկ։

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Կառավարութիւնը Լոնդոնի եւ Լիվերպուլի գրասենեակներուն մէջ ունեցաւ 510,000,000 ֆրանկ։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26 ՕՐԱՏՍ. 1853Ի ՄԻԹՈՒՅՆԱԿԻՆ ՀԻՄՆՈՒՄԸ ԽՈՍՈՒՄՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԻՍՊԱՆԻԱՅԻ ՄԷՋ

VICTORIA DE BERLIN

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԵՒ ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՄԱՐՏԻՆ ԼՈՒԹԵՐ ԿԻՆԳ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԿԱՌԱՎԱ